

แนวปฏิบัติทางการแพทย์เพื่อป้องกันการเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บกระดูกไขสันหลัง หอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ โรงพยาบาลลำปาง

พว.สลักจิตกร จักรคำ, พว.รุ่งนภา ก้างออน และ พว.จันทร์จิรา หายศิริมีชัย

หลักการและเหตุ : การบาดเจ็บกระดูกไขสันหลังจากอุบัติเหตุส่งผลให้ผู้ป่วยมีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว และการรับรู้ความรู้สึก ทำให้เกิดความเสี่ยงสูงต่อการเกิดแผลกดทับ (Pressure Ulcers) แผลกดทับเป็นภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญในผู้ป่วยบาดเจ็บกระดูกไขสันหลัง พบอุบัติการณ์สูงทั้งในระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรังในปี พ.ศ. 2565–2567 พบอุบัติการณ์การเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บกระดูกไขสันหลัง 4.22, 1.59 และ 1.80 ครั้งต่อ 1,000 วันนอน ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ การไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ การสูญเสียการรับรู้ความรู้สึก การไหลเวียนเลือดไม่ดี ภาวะทุพโภชนาการ และความชื้นจากการขับถ่าย แผลกดทับไม่เพียงแต่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย แต่ยังเพิ่มระยะเวลาการรักษา ค่าใช้จ่าย และอัตราการเสียชีวิต เป็นเหตุให้พัฒนา แนวปฏิบัติทางการแพทย์เพื่อป้องกันการเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บกระดูกไขสันหลัง

วิธีการศึกษา: สืบค้นเอกสารวิชาการจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างปี ค.ศ. 2020 – 2025 จำนวน 11 เรื่อง วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือโดยแนวคิดการพัฒนาแนวปฏิบัติของสมาชิยด้านการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) จัดลำดับความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์ของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) สังเคราะห์และยกร่างเป็นแนวปฏิบัติทางการแพทย์ ประกอบด้วย 4 หมวด ได้แก่ 1). การประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ 2). การปฏิบัติการพยาบาล 3). การจัดการ และ 4). การให้ความรู้และคำแนะนำ แนวปฏิบัติทางการแพทย์ผ่านการทดสอบ AGREE II จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คะแนนการประเมินคุณภาพของแนวทางปฏิบัติแต่ละรายด้านมากกว่าร้อยละ 80.88 ทดลองใช้แนวปฏิบัติในเดือนพฤษภาคม 2568 ในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บกระดูกไขสันหลัง ทุกเพศ อายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ 12 คน และพยาบาลวิชาชีพ 11 คน

ผลการศึกษา: อุบัติการณ์การเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บกระดูกไขสันหลังเท่ากับ 0 ผู้ป่วยได้รับการประเมินความเสี่ยงด้วยเครื่องมือมาตรฐานร้อยละ 100 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการได้รับการดูแลเท่ากับ 4.83 จาก 5 คะแนน พยาบาลปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางการแพทย์ร้อยละ 100 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของพยาบาลต่อการใช้แนวทางการพยาบาลเท่ากับ 4.9 จาก 5 คะแนน

สรุปผล: แนวปฏิบัติเน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา โดยการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ การใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม การเปลี่ยนท่านอนอย่างสม่ำเสมอ การดูแลโภชนาการและการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ การบันทึกที่ครบถ้วนจะช่วยให้การติดตามผลและปรับปรุงคุณภาพการดูแลอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล: แนวปฏิบัตินี้มีจุดแข็งหลายประการ ได้แก่ การใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่ได้รับการยอมรับสากล การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นระบบ การเน้นการทำงานเป็นทีมแบบสหวิชาชีพ และการให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนา: ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ จัดการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะ โดยเฉพาะการประเมินความเสี่ยงและเทคนิคการดูแลแผลกดทับ